

Verbonden democratie

PETER VAN DER VLIET

Verbonden democratie

Samen bouwen aan een samenleving
waarin iedereen gelukkig is

NOORDBOEK

© 2025 Peter van der Vliet | uitgeverij Noordboek

Omslagontwerp: Paul Kuit

'Schilderij omslag: deel van *De bedreigde zwaan*, Jan Asselijn (1650)
Rijksmuseum'.

Tekeningen: Tessa Limberger

'Ontwerp octa politica: Allard de Ranitz, Peter van der Vliet

Boekverzorging: Elgraphic

ISBN 9789464712889

NUR 754|758

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgeverij Noordboek, Hellingbaas 1, 8401 JH Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl.

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (fsc) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl

www.petervandervliet.com

INHOUD

De menselijkheid centraal

Woord vooraf door prof. Kees Dorst 9

Proloog 13

Inleiding 15

Hoofdstuk 1

De huidige tijd begrijpen 19

Waarom helpt de democratie zichzelf om zeep?

Oplopende maatschappelijke spanningen 20

De blinde vlek van de macht 26

Bewustzijn als ingang voor ontwikkeling 31

Verschillende brillen om waar te nemen 35

Verdieping – ontwikkeling evolutionair gezien 41

Hoofdstuk 2

Piggelmee, het is eraal 59

De verbonden democratie krijgt vorm in Amsterdam Nieuw-West

Hoe het begon 60

Wat gebeurde er in 2022 en 2023? 65

Ervaringen in de Couperusbuurt 68

Het Vuilnis Oproer 75

Voorbeelden van de hotspotaanpak 77

Monitoring en de ‘de basis op orde’ 83

Actiegericht leren, hoe doe je dat? 86

Persoonlijke reflectie 90

Hoofdstuk 3

Waarnemen van een verbonden realiteit 99

De grondoorzaak van alle crises is een bewustzijns crisis

Drie sleutelinzichten uit de kwantumfysica 101

Het verloop van de grote paradigmashifts 110

De huidige wetenschappelijke revolutie 112

De gezondheid als terrein waar bewustwording hard gaat 123

Waarnemen vanuit eenheid en waarnemen van het
subtiële 133

De betekenis van het voorgaande 139

Hoofdstuk 4

De onderstroom komt boven water 143

Met de rug tegen de muur

De verandering is volop aan de gang 144

De dubbele S-curve 147

De financiële wereld 155

Religie en spiritualiteit 158

Gezondheidszorg 166

Politiek, democratie en gemeenschappen 168

Het podium als hefboom 176

Hoofdstuk 5

Contouren van de verbonden democratie 181

De tijd is rijp

Een nieuwe visie op de democratie vergt een nieuwe visie op
wie we zijn 183

De participatieve democratie naast de representatieve
democratie 187

De scheiding van kerk en staat opnieuw uitvinden 190

De octa politica – de acht machten van de verbonden
democratie 197

De drie sturende machten – de trias politica 201

De drie menselijke machten: informatie, eigendom en
ontwikkeling 211

De twee natuurlijke machten: bezieling en natuurlijke
orde 224

Hoofdstuk 6

Wat kan ik doen? Wat kunnen wij doen? 229

Hoe draag jij bij aan een samenleving waarin iedereen gelukkig is?

Tien inzichten opgedaan in Amsterdam Nieuw-West 229

De Bewustzijnversneller als routekaart 231

De Bewustzijnversneller uitgelegd 235

De acht stappen van de Bewustzijnversneller toepassen 238

Dankwoord 248

Literatuuropgave 250

Over Peter 254

DE MENSELIJKHEID CENTRAAL

Woord vooraf door prof. Kees Dorst

De Indiase schrijver Amitav Ghosh beschrijft de huidige klimaatcrisis als ‘een crisis van verbeelding’. Immers, als we ons klimaatverandering niet kunnen voorstellen, zullen wij ook niet erg geneigd zijn er iets aan te doen. Dat zijn wijze woorden.

Voor mij zit hierin een directe parallel met de uitdaging die Peter in dit boek voor ons neerlegt. Hij laat zien hoe de grote problemen in de wereld waar wij, onze organisaties en overheden maar geen grip op krijgen helemaal geen ‘organisatieproblemen’ zijn, ook al lijken ze dat wel. Ze tonen zich in de context van organisaties, maar de oorzaak zit dieper. Die misdiagnose leidt maar al te vaak tot een verkeerde behandeling: met eindeloos ‘meer onderzoek’, weer een ‘strategie’, ‘nieuw beleid’ of een ‘re-organisatie’... dat is allemaal zinloos, de oorzaak zit dieper.

De diagnose die Peter in dit boek stelt is radicaal anders: hij laat zien dat die grote problemen ten diepste begrepen moeten worden als een ‘crisis van menselijkheid’. Want het lukt ons maar moeilijk om onze menselijkheid samen vorm te geven, in teams, organisaties, overheden. En daarmee lukt het ook niet om menselijkheid vorm te geven in de manier waarop we onze maatschappij inrichten, de democratie. Onze publieke structuren zijn losgekomen van hun menselijke wortels, en we moeten op zoek naar manieren om opnieuw echt verbinding te maken. Met de diepe menselijkheid in onszelf, en heel direct met elkaar, in organisaties en in de samenleving. We moeten op weg naar een verbonden wereld.

Werkende met Peter is de menselijkheid altijd heel dichtbij. Hij is een meester in het maken van die koppeling: hoezeer je ook verstrikt zit in organisationele ingewikkeldheden, door alles terug te brengen naar een directe menselijkheid brengt hij ook eenvoud, en een wonderlijke helderheid. Authentiek en ook compromisloos. Dat is zeker niet gemakkelijk – soms ook enorm oncomfortabel – voor mensen die hun professionele rol juist goed denken te spelen door afstandelijk te zijn en zich vanuit de veiligheid van ‘professionele distantie’ verbergen achter structuren.

Peter is altijd bereid om daar heel vriendelijk, met een begrijpende blik doorheen te prikken en met ontwapenende vragen het moeilijke gesprek aan te gaan (‘waar gaat dit eigenlijk over, op menselijk niveau?’). Dat geeft beweging, dat geeft nieuwe energie, en de structuren en echte of bedachte tegenkrachten die eerst nog zo sterk leken, hebben uiteindelijk geen schijn van kans.

Het is een onontkoombare menselijke realiteit die uiteindelijk aan de basis ligt van alles wat we doen. Onontkoombaar, want Peter leeft dit zelf – zo wordt hij in projecten naast een drijvende kracht ook coach en begeleider van iedereen in de ruimte. Want hij laat zien dat het terugbrengen van alle complexe problematiek naar de bron, naar menselijke waarden, een enorm sterke basis geeft (die je niet kunt ontkennen zonder jezelf te verloochenen). En als je altijd de ruimte hebt je eigen aannames ter discussie stellen, kun echt je de wereld aan. Met zo’n open vizier breek je door muren heen, en maak je natuurlijke verbindingen dwars door organisaties, hiërarchieën, en dwars over vakgebieden heen – de grenzen vallen weg. Hierbij kunnen we elkaar ook opnieuw ontmoeten. Als we contact weten te maken op het niveau van onze gezamenlijke menselijkheid en elkaar vasthouden zijn we veel krachtiger dan we denken.

Die menselijkheid staat in dit boek centraal, op elke pagina: van individuele bewustzijnsversnelling die helpt om nieuw

leven te brengen in teams en organisaties, helemaal tot op maatschappelijk niveau. Peter laat overtuigend zien dat dit overall en altijd speelt: sterker nog, als je eenmaal op deze manier kijkt, dan zijn er helemaal geen scheidingen tussen deze lagen. De levenslessen in dit boek komen samen in een toegepaste filosofie die verrassende verbanden legt, en inzichten geeft die bij je blijven. Je voelt je gesterkt om met deze toewijding de wereld opnieuw tegemoet te treden. Dat is per definitie een persoonlijke missie – dit boek is daardoor onvermijdelijk ook een heel persoonlijk document van de auteur. Maar dat is niet uit onbescheidenheid of om belangrijk te doen: het is nodig als een inkijk in deze manier van zijn en in de wereld staan.

Dit boek is een weerslag en culminatie van Peters' levenservaringen. Het is een meesterstuk – maar eigenlijk zeg ik dat verkeerd: in de gildes was een 'Bachelor' iemand die alleen in de werkplaats mocht werken, een 'Master' iemand die zijn eigen leerlingen mocht hebben binnen de leer van het gilde, en pas een 'Doctor' mocht zijn eigen doctrine uitdragen. En dat laatste gebeurt in dit boek... dat is een groot cadeau voor ons, dank je wel Peter dat je dit deelt.

Tot slot een advies aan de lezer: neem de tijd voor dit boek, en leg het af en toe ook even weg. Laat het bezinken, neem de inspiratie eerst mee in het dagelijks leven. Geef jezelf de ruimte om te mijmeren over de verbanden en vergezichten. Het is een spannende reis, en Peter is een goede gids.

Prof. Kees Dorst

Hoogleraar Transdisciplinaire Innovatie aan Princeton University en de University of Technology Sydney

PROLOOG

In 2006, tijdens mijn werk in Amsterdam als interim-manager, las ik in de lunchpauze een artikel in het spirituele tijdschrift *Paravisie*. Terwijl ik las over een nieuwe energie, had ik een heel bijzondere ervaring en voelde ik die energie als het ware door mij heen gaan. Een paar weken later zat ik in het vliegtuig naar India voor een drieweekse stilteretraite. Het is deze intense ervaring die ik nog altijd in mijn hart meedraag.

Twee jaar later was ik opnieuw voor een verdiepingstraining in India. Op een mooie augustusdag op de Oneness University, de Eenheidsuniversiteit van de Oneness-beweging nabij Chennai, verkeerde ik in een groep van een paar honderd Nederlanders. We werden die middag uitgenodigd in de grote plenaire zaal, waar een krachtige energieoverdracht zou plaatsvinden, een zogenoemde *deeksha*. Hierbij legt een leraar zijn handen op je hoofd om zo energie door je lichaam te laten stromen.

Eén voor één mochten we naar voren komen. Toen ik aan de beurt was, knielde ik. De leraar legde zijn handen aaneengesloten op mijn hoofd, waarna ik een krachtige energie met een ongekende intensiteit door mijn lichaam voelde gaan. De ervaring was zo krachtig, dat ik door twee helpers naar mijn matje moest worden teruggebracht om rustig te gaan liggen en de *deeksha* te laten doorwerken. Ik kreeg de instructie mee om stil te blijven liggen en te ervaren wat er gebeurde.

Wat er gebeurde was letterlijk onbeschrijflijk. Ik was in de totale leegte; er was helemaal niets. Het voelde heel stil en rus-

tig. Al het besef, van mijn lijf en de omgeving, was weg. Geen denken, geen emoties, niets, enkel leegte. Ik weet niet hoelang ik daar in die leegte heb gelegen. Op een gegeven moment stelde ik mijzelf de vraag hoe ik anderen ooit deelgenoot zou kunnen maken van deze ervaring. De stem die antwoordde was van Mahatma Gandhi. Ik was in die periode zeer onder de indruk van de film over zijn leven. 'Kies een onderwerp, Peter, waarmee je deze ervaring tot leven kan brengen voor anderen, bijvoorbeeld de democratie.' Ik koos in stilte voor vernieuwing van de democratie. 'Het is een groot onderwerp,' sprak Gandhi. 'Daar kun je wel hulp bij gebruiken. Ik ben bij je.'

In de leegte en de stille conversatie met Gandhi voelde het heel rustig, helder en belangrijk. Op een gegeven moment kwam ik weer wat meer in het hier en nu en vroeg mij af hoelang ik nog zo stil moest blijven liggen. Gehoorzaam als ik ben, wachtte ik af. Inmiddels begon ik de zaal om mij heen weer beter waar te nemen, waarbij het me opviel dat het heel stil was. Toen ik langzaam mijn ogen open deed, kwam ik tot de ontdekking dat de zaal volkomen leeg was. Verspreid over de vloer lagen wel overal de matjes van de overige deelnemers. Op mijn horloge zag ik dat het negen uur 's avonds was, terwijl de sessie zeven uur eerder was begonnen. Al die tijd had ik daar stil op de grond gelegen, letterlijk in een andere dimensie. Langzaam maakte ik mij klaar om naar buiten te gaan, nog onder de indruk van wat ik had meegemaakt. Sinds die tijd is Gandhi virtueel bij me. In het begin was hij heel dichtbij, nu geeft hij antwoord als ik hem in stilte een vraag stel.

Deze ervaring heeft lang gewerkt als een soort Grot van Plato, waarbij degene die uit de grot kwam, naar buiten rende om de anderen te vertellen wat hij gezien had en wat degenen buiten allemaal misten. Inmiddels, bij het schrijven van dit boek, heb ik het gevoel dat ik deze wezenlijke en diepgaande ervaring uit 2008 geïntegreerd heb in mijn leven en meer en meer belychaam.

INLEIDING

Het heeft jaren geduurd voordat de tijd rijp was om dit boek te schrijven. De afgelopen twee en een half jaar ben ik bezig geweest met de opdracht voor de gemeente Amsterdam om Stadsdeel Nieuw-West, Schoon, Heel en Veilig te maken. En samen met bewoners, ondernemers en betrokkenen uit te vinden hoe dat het beste kan gebeuren door radicaal uit te gaan van een dienende en faciliterende houding van de gemeente. En op die manier heel praktisch, met als ingang de leefbaarheid op straat, naast de representatieve democratie de doe-democratie uit te vinden. Het is heel fijn om op dit moment te kunnen constateren dat deze aanpak en de opgebouwde kennis van de afgelopen jaren werkt. De tijd is rijp om het op te schrijven en fundamenteel stil te staan bij de vraag hoe de democratie, wanneer je er fundamenteel naar kijkt, er *next level* uit kan zien. Mijn definitie van democratie is in dit geval het samenspel zoals we dat al sinds de oude Grieken kennen, waarbij bewoners met elkaar regelen hoe er samengeleefd wordt en hoe deze samenleving wordt gestuurd.

We leven in een tijd van chaos, overgang van oud naar nieuw en toenemende polarisatie. De intentie van dit boek is om een hoopvol perspectief te schetsen, dat aansluit bij de bewegingen die voor de goede observator al zichtbaar zijn, met de groeiende beweging van bewonersinitiatieven die het heft in eigen handen nemen. En dit hoopvolle perspectief zo te schetsen dat ook de gelaagdheid van oorzaken van de huidige spanningen zicht-